

raadsmededeling

onderwerp	Opiniërende nota 'Inventarisatie en analyse programma's en alternatieven Holland Rijnland'
zaaknummer	Z/18/117588/239104
portefeuillehouder	E.R. Jaensch
team	Bestuur en Strategie
opgesteld door	G.A.M. Haasnoot
datum voorstel	17 januari 2019

Geachte raad,

mededeling | Op 31 mei 2018 heeft uw raad unaniem de motie 'Analyse programma's en alternatieven Holland Rijnland' aangenomen, waarin u het college verzoekt om inzicht te geven in de taken en activiteiten van de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland, op welke manier deze bijdragen aan de doelstellingen van Oegstgeest (maatschappelijke meerwaarde) en of er kansrijke alternatieven zijn. In uw motie vraagt u om een onderzoek naar de maatschappelijke toegevoegde waarde voor Oegstgeest. Een dergelijk begrip is zeer moeilijk meetbaar of inzichtelijk te maken, blijkt uit de literatuur, en vraagt intensief onderzoek. Daarom is ervoor gekozen in deze inventarisatie de focus te leggen op schaal en invloedsniveau.

Toelichting op de documenten

In bijgevoegde opiniërende nota is een analyse opgenomen van de ontwikkelingen en mogelijke kansrijke alternatieven. In de bijlage ziet u een inventarisatie per programma en taak van Holland Rijnland, die de basis vormt voor deze analyse. Bij de inventarisatie is ook onderzocht of sprake is van dubbelingen in taken en activiteiten met andere samenwerkingsvormen. Bureau Berenschot is gevraagd om deze informatie te objectiveren en te toetsen, aan de hand van kennis en ervaringen bij andere regionale samenwerkingen en onderzoeken. Deze toets is bijgevoegd.

Uitkomsten inventarisatie

De inventarisatie blijkt dat binnen de Holland Rijnland-gemeenten steeds vaker subregionaal wordt gewerkt en afgestemd op de thema's waarop ook in Holland Rijnland-verband wordt samengewerkt. Te denken valt aan de inkoop van jeugdhulp en het programma Economie 071. Holland Rijnland fungeert daarbij als platform voor regionale afstemming en besluitvorming.

Bij een substantieel aantal dossiers is het schaalniveau van Holland Rijnland gewenst en wordt dit soms zelfs vereist (vanuit rijksoverheid of provincie, zoals op de terreinen van mobiliteit, ruimtelijke ordening wonen en de regionale arbeidsmarkt. Wij constateren dat het schaalniveau van Holland Rijnland (of groter) op bepaalde dossiers het meest werkbaar, efficiënt of wenselijk is.

Daarnaast voert Holland Rijnland enkele uitvoerende taken voor de Holland Rijnland gemeenten uit onder meer op de terreinen van leerplicht en woonruimteverdeling. Dit gebeurt veelal omdat dit op een groter schaalniveau efficiënter en effectiever uitgevoerd kan worden. Daarmee draagt dit bij aan de doelstellingen van Oegstgeest.

Er kunnen voor de huidige taken en activiteiten van Holland Rijnland kortweg drie categorieën onderscheiden worden:

1. **Schaalniveau Holland Rijnland blijkt het meest adequaat:** in de zin van effectiviteit/efficiency (uitvoerende taken) en/of dat deze schaal een gewenst of verplicht schaalniveau (door provincie en rijk) is;
2. Er is een keuze voor intensivering van samenwerking **op een ander schaalniveau op termijn mogelijk (waaronder Leidse regio)** mogelijk (of ontwikkelingen daartoe zijn al gaande);
3. Taken en activiteiten waarvoor **nader onderzoek** gedaan kan worden om onderbouwd een schaalniveau te bepalen;

Hieronder is schematisch per taak en activiteit van Holland Rijnland per taak weergegeven wat op basis van de inventarisatie van toepassing is. Omdat de beschikbare tijd voor deze analyse beperkt was, verdienen bepaalde thema's – indien gewenst - nader onderzoek of daadwerkelijk sprake is van kansrijke alternatieven.

Schema 1. Uitkomsten inventarisatie

Taak/activiteit Holland Rijnland	Schaal Holland Rijnland meest adequaat / gewenst / verplicht	Ander schaalniveau is op termijn mogelijk / al in ontwikkeling	Nader onderzoek
Inhoudelijke Agenda			
Jeugdhulp / Programma TWO		X	
Huisvesting bijzondere doelgroepen/maatschappelijke opvang		X	
Doelgroepenvervoer	X		
Onderwijs en arbeidsmarkt	X		
Cultuur			X
Economie		X	X
Energie	X		
Groen		X	X
Mobiliteit	X		
Ruimtelijke ordening	X		
Verstedelijking/wonen	X		
Uitvoerende taken			
Regionaal bureau leerplicht (E)	X		
Urgentiecommissie woonruimteverdeling (E)	X		
Regiotaxi (collectief vraagafhankelijk vervoer)	X		
Verkeersveiligheid	X		
Programma cofinanciering	X		
Regionale commissie Beroep en Bezwaar (E)	X		
Regionaal Investeringsfonds (RIF)	X		

Externe toets

Bureau Berenschot heeft zoals gezegd een externe toets gedaan op de beschikbare informatie. Daarbij stonden de vragen centraal of de betreffende taak op een logisch schaalniveau (Holland Rijnland) wordt opgepakt en of dit ook effectief is, in de zin van financiën/kosten. Het is een zogenaamd 'grofkorrelige' analyse per programma/taak van Holland Rijnland, opgesteld op basis van de bij Berenschot beschikbare informatie en kennis over Holland Rijnland en vergelijkbare regionale samenwerkingen. Omdat de beschikbare tijd voor deze analyse beperkt was, verdienen bepaalde thema's – indien gewenst - nader onderzoek of daadwerkelijk sprake is van kansrijke alternatieven.

Externe toets

Bureau Berenschot heeft zoals gezegd een externe toets gedaan op de beschikbare informatie. Daarbij stonden de vragen centraal of de betreffende taak op een logisch schaalniveau (Holland Rijnland) wordt opgepakt en of dit ook effectief is, in de zin van financiën/kosten.

Het is een zogenaamd 'grofkorrelige' analyse per programma/taak van Holland Rijnland, opgesteld op basis van de bij Berenschot beschikbare informatie en kennis over Holland Rijnland en vergelijkbare regionale samenwerkingen. Met de opmerking dat deze toets in een kort tijdsbestek is gedaan op basis van het beschikbare materiaal, geeft het bureau de volgende eindconclusie:

Voordelen regionale samenwerking; kansen in de Leidse regio

Oegstgeest werkt op diverse terreinen samen binnen Holland Rijnland. Op de bestaande onderwerpen zien wij zeker (schaal)voordelen. Op deze onderwerpen zou Oegstgeest niet alleen kunnen opereren; de schaal waarop dat hier gebeurt is voor het overgrote deel niet te groot of te klein. Op onderwerpen als mobiliteit, afstemming van huisvesting en bedrijventerreinen en regionale energiestrategie vormt Holland Rijnland het relevantste niveau van samenwerking in de regio. Wel zien we op veel onderwerpen de vorming en versterking van 'subclusters'. Grote, en in de toekomst belangrijke onderwerpen daarbij zijn de Economische agenda, Omgevingswet/visie en Transformatie sociaal domein.

Voor de verdere toekomst liggen er daarmee kansrijke samenwerkingsmogelijkheden in de Leidse regio. Maar let op: dat hoeft niet te betekenen dat de samenwerking in Holland Rijnland (deels) zou moeten worden opgezegd. Daar kleven diverse soorten kosten aan.

Daarnaast geeft men enkele beschouwingen mee, gericht op toekomstige ontwikkelingen:

1. Samenwerking in subclusters wordt dominantier dan Holland Rijnland als geheel;
2. Na een periode van schaalvergroting ontstaat er steeds meer aandacht voor schaalverkleining, bijvoorbeeld in het sociaal domein (schaalvergroting aan de achterkant, integrale zorg dichtbij), energietransitie (met initiatieven van energieregio's tot lokale energiecoöperaties) en straks de invoering van de Omgevingswet (van nationale omgevingsvisie tot lokale omgevingsplannen). De opgave van gemeenten – en ook die van Oegstgeest is om die schalen aan elkaar te verbinden.
3. Redeneer regionaal, maar ook vanuit Oegstgeest: een omgekeerde invalshoek kan zijn om de regionale samenwerking te bezien vanuit Oegstgeest: wat zijn de belangrijkste ambities en opgaven van Oegstgeest en hoe kan regionale samenwerking daaraan bijdragen? Het antwoord op deze vragen kan leiden tot een beredeneerde regionale strategische agenda van Oegstgeest.

Reactie college externe toets

Wij herkennen ons in de hoofdconclusie van de externe toets van Berenschot en nemen kennis van de aanvullende beschouwingen over mogelijke toekomstige ontwikkelingen die het bureau geeft in hoofdstuk 9. Deze toets kan met de inventarisatie gebruikt worden voor een verdere verdieping en beschouwing en voor het gesprek in de regio, met partners en buurgemeenten.

Vervolg

In de commissie Regiozaken kan de inhoud van deze nota en inventarisatie oordeelsvormend besproken worden. Vragen die daarbij aan de orde kunnen komen, zijn:

1. Deelt uw raad de bevindingen en verdeling van de onderwerpen die in Holland Rijnland verband worden opgepakt in de genoemde categorieën?
2. Wilt uw raad dat college en raad hiermee het gesprek aan gaan in de Leidse regio?
3. In welke mate is uw raad bereid tot het maken van een aanzet voor een bredere regionale strategie voor Oegstgeest?

Wij willen met u nadenken over de vraag hoe verder opvolging gegeven kan worden aan de motie, te weten op welke wijze en wanneer in gesprek gegaan kan worden over mogelijke kansrijke alternatieven met de colleges in de Leidse regio en samenwerkingspartners. Daarnaast kan het interessant zijn om ook naar andere samenwerkingsverbanden te kijken. Dossiers als jeugd, onderwijs en zorg zijn ook verknoopt met en binnen andere samenwerkingen, zoals de RDOG en binnen de Leidse regio. Het kan interessant zijn – ook voor het verdere gesprek in de regio – om nader te onderzoeken wat waar wordt besproken en is belegd.

bijlage(n)

1. Opiniërende nota t.b.v. raad: Inventarisatie en analyse programma's en alternatieven Holland Rijnland
2. Bijlage 1 – Inventarisatie programma's en alternatieven Holland Rijnland
3. Bijlage 2 – Externe toets Berenschot
4. Bijlage 3 – Motie 'Analyse programma's en alternatieven Holland Rijnland' (31 mei 2018)

Burgemeester en wethouders van Oegstgeest

BA

de secretaris
H.A. Leegstra

de burgemeester
E.R. Jaensch